

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi haja-asutusalueiden vähittäiskaupan rahoitustuesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan haja-asutusalueiden vähittäiskauppapalvelujen turvaamisen tehostamiseksi eräitä tarkennuksia nykyiseen investointitukeen sekä uusien tukimuotojen, toimentatuen ja tavarankuljetustuen käyttöönottoa. Esitys liittyy valtion vuoden 1982 tulo- ja

menoarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1982 alusta ja olemaan voimassa vuoden 1989 loppuun, kuten aluepoliittinen lainsäädäntö.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

Haja-asutusalueiden vähittäiskauppapalvelujen turvaamista on tuettu valtion varoin haja-asutusalueiden vähittäiskaupan rahoitustuesta annetun lain (1086/74) perusteella. Laki tuli voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1975. Vuosina 1980 ja 1981 on kauppapalvelujen turvaamisen tehostamiseksi kokeiltu myös valtion tulo- ja menoarvion momenttiperusteiden mukaisesti kiinteän myymälän toimintatukea, tavarankuljetusta, henkilökuljetuksia, myymäläautojen sosiaalisesti valikoituja reittejä sekä joitakin muita suoraan kuluttajaan kohdistuvia toimenpiteitä. Lain muutos vuonna 1979 sekä mainitut kokeilutoimenpiteet perustuivat kyläkauppatoimikunnan (komiteanmietintö 1979:10) ehdotuksiin. Toimikunnan lähtökohtana oli, että ehdotetuilla toimenpiteillä voitaisiin turvata kauppapalvelujen saavutettavuus niin, ettei se ainakaan heikkenisi.

Toteutetut toimenpiteet ovat samankaltaisia

kuin Norjassa ja Ruotsissa on suoritettu 1970-luvun puolivälistä lähtien.

Yhteiskunnan ja kaupan rakennemuutoksen seurauksena päivittäistavaramyymälöiden väheneminen on jatkunut edelleen. Koko maassa väheneminen on ollut 1970-luvulla 3—5 %. Vaikka vuosittainen poistuma on vuosikymmenen loppupuolella verrattuna sen alkupuoleen hieman hidastunut, olennaista muutosta ei ole tapahtunut. Haja-asutusalueilla, joilla väestörakenne on vinoutunut, myymälöiden poistuma on ollut nopeinta. Jollei tukitoimenpiteitä tehosteta, haja-asutusalueiden myymälöiden vuosittaisen poistuman arvioidaan kaupan tekemän ennusteen mukaan jatkuvan vähintään 5 %:n suuruisena.

Myymäläautojen vuosittainen poistuma on vuoteen 1981 asti jatkunut noin 7 %:n suuruisena. Tällä hetkellä myymäläautoja on noin 600, kun niitä vuonna 1970 oli noin 1 200. Jos väheneminen jatkuisi samansuuruisena, myymäläautoja olisi viiden vuoden kuluttua

jäljellä noin 430. Suhteellisen vanha myymälä-autokanta huomioon ottaen on kuitenkin arvioitavissa, että poistuma kiihtyy, jollei tukitoimenpiteitä tehosteta.

Myymäläautotoiminnan avulla turvataan ja parannetaan nykyisellään noin 450 000 kuluttajan kauppapalvelujen saavutettavuutta. Eri-tyisen tärkeitä myymäläautopalvelujen arvioidaan olevan noin 300 000 harvaan asuttujen alueiden asukkaalle, joiden käytettävissä kohtuullisella tie-etäisyydellä ei enää ole kiinteitä myymälöitä. Näiden alueiden julkiset liikenne-tyhteydet ovat heikot eikä oman auton käyttöön ole mahdollisuuksia.

2. Ehdotetut muutokset

Tapahtuneen kehityksen perusteella on todettavissa, että haja-asutusalueilla kauppapalvelujen saavutettavuuden turvaamiseksi tarkoitettuja toimenpiteitä on syytä tehostaa. Haja-asutusalueen myymälän perusongelmana on toiminnan kannattamattomuus. Sen vuoksi ehdotetaan, että investointeihin suunnatun tuen lisäksi otettaisiin käyttöön kiinteän myymälän toimintatuki ja tavarankuljetustuki. Suoritet- tujen kokeilujen perusteella voidaan todeta, että nämä tukimuodot, jotka ovat saavutettavissa suhteellisen pienellä valtion tuella kuluttajaa kohden, parhaiten edistävät myymälän säilymistä ja kauppapalvelujen turvaamista.

Ehdotetut toimenpiteet on nähtävä yhtenä kokonaisuutena ja toisiaan täydentävinä. Investointituella, joka kohdistetaan myymälän tai myymäläauton uusimiseen, on tarkoitus turvata edellytykset kannattavalle toiminnalle. Jos alueella väestömäärän ja -rakenteen kehityksen johdosta ei kuitenkaan ole kannattavalle toiminnalle edellytyksiä, mutta myymälä on alueen asukkaalle välttämätön eikä kauppapalvelujen saavutettavuutta voida muutoin kohtuullisin toimenpitein turvata, voitaisiin myymälälle myöntää toimintatukea. Sen myöntämiselle asetettaisiin suhteellisen tiukat edellytykset ja tuen käyttöä ja vaikutuksia seurattaisiin mahdollisimman monipuolisesti. Tavarankuljetustuki täydentäisi muita toimenpiteitä. Tavarankuljetustuen tarvetta arvioitaessa on myös kiinnitettävä huomiota myymäläautopalvelujen vähenevään tarjontaan. Tukemalla erityisesti tavarankuljetuksia voidaan parhaiten auttaa vanhuksia, sairaita ja muita sellaisia kuluttajia, joiden liikkumismahdollisuudet ovat heikot.

Tuen ensisijaisena kohteena olisi kiinteä myymälä, jolle investointituen lisäksi voitaisiin myöntää toimintatukea ja tukea tavaroiden kotiinkuljetuksiin. Toimintatukea saavalla myymälällä olisi myös mahdollisuus valtion tuen turvin toteuttaa pieniä, toiminnan kannalta välttämättömiä investointeja. Samalla sekä kiinteän myymälän että myymäläauton investointeihin myönnettävän korkotukiluoton määrä korotettaisiin 60 %:sta enintään 70 %:iin hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista. Myymäläautojen lukumäärän nopean vähenemisen vuoksi lisättäisiin myös myymäläautoille myönnettävää tukea.

Myymäläautotoiminnan säilyttämisen ongelmia ovat lähinnä uuden myymäläauton korkea hinta, käyttö- ja palkkakustannusten nousun aiheuttama kannattavuuden heikkeneminen ja se, että myymäläautoista tapahtuva myynti on keskimäärin pienentynyt. Toiminnan säilyttäminen nykyisellään edellyttäisi noin 60 myymäläauton vuosittaista uusimista. Tähän on tuskin mahdollisuuksia. Uusimisen helpottamiseksi ehdotetaan, että myymäläauton hankintahinnasta laskettava investointiavustus korotettaisiin nykyisestä 10 %:sta enintään 20 %:iin. Erityistapauksissa, kuten saaristokunnissa ja erittäin harvaan asutuilla alueilla, joilla kauppapalvelujen turvaaminen on pääasiallisesti myymäläautotoiminnan varassa, avustus ehdotetaan korotettavaksi 20 %:sta enintään 30 %:iin.

Koska nykyisestä myymäläautokannasta noin 55 % on yli kuusi vuotta vanhoja autoja, on peruskorjaus useiden kymmenien autojen osalta ajankohtainen. Myymäläautojen palvelutason parantamiseksi ja toiminnan edelleen turvaamiseksi ehdotetaan, että rahoitustukea voitaisiin myöntää myös myymäläautojen peruskorjaukseen.

Myymäläautoille esitettyjä tukimuotoja sovelletaan tarvittaessa myös myymäläveneisiin.

3. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

3.1. Valmisteluelimet ja eduskunnan toivomus

Esitys perustuu pääasiallisesti kauppa- ja teollisuusministeriön vuonna 1978 asettaman

kyläkauppatoimikunnan, vuonna 1979 asettaman kokeiluryhmän ja vuonna 1980 asettaman haja-asutusalueiden vähittäiskaupan työryhmän esityksiin. Lopullinen esitys on valmisteltu kauppa- ja teollisuusministeriössä virkamies-työnä.

Myös eduskunta on esittänyt toivomuksen (lakialoite n:o 175/1979 vp.), "että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin haja-asutusalueiden kauppapalvelujen turvaamiseksi muun muassa myymäläautotoimintaa kehittämällä kauppa- ja teollisuusministeriössä valmisteilla olevien kokeilutoimintojen pohjalta harkiten myös muita toimenpiteitä myymäläautotoiminnan ja yleensä kauppapalvelujen turvaamiseksi haja-asutusalueilla, sekä selvittäisi, miten kaupan eri sektorit pienkauppiat mukaan lukien keskinäisiin järjestelyin voisivat nykyistä paremmin huolehtia haja-asutusalueilla olevien asiakkaitensa palvelujen tasapuolisesta turvaamisesta."

3.2. Lausunnonantajat

Kyläkauppatoimikunnan ja kokeilutyöryhmän mietinnöistä on hankittu lausunnot valtiovarainministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöltä, työvoimaministeriöltä, liikenneministeriöltä, elinkeinohallitukselta, lääninhallituksilta, seutusuunnittelun keskusliitolta, kunnallisjärjestöiltä, elinkeinoelämän, lähinnä kaupan järjestöiltä sekä työmarkkinajärjestöiltä.

Yleensä lausunnonantajat ovat pitäneet hyvinä haja-asutusalueiden kauppapalvelujen turvaamisen tehostamiseksi ehdotettuja toimenpiteitä. Eroavuuksia on ollut lähinnä toimenpiteiden painotuksissa sekä esitysten yksityiskohtaisessa toteuttamisessa.

Lausunnoissa esitetyt yksityiskohtia koskevat huomautukset on pyritty ottamaan huomioon kokeiluissa ja saatettaessa hallituksen esitystä lopulliseen muotoon.

4. Esityksen organisatoriset vaikutukset

Hallinnollisesti haja-asutusalueiden vähittäiskauppapalvelujen turvaaminen on tarkoitus toteuttaa nykyistä rahoitustukiorganisaatiota käyttäen. Näin voidaan joustavasti hoitaa eri toimenpiteiden koordinointi, taata tukipäätösten yhdenmukaisuus ja huolehtia vaikutusten seurannasta. Hakemus- ja lausunnonantomenettelyä kevennettäisiin erityisesti pienten menojen kohdalla.

5. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Nykyisen lain voimassaoloaikana tukea on myönnetty noin 350 myymälälle ja 190 myymäläautolle. Ehdotettujen muutosten jälkeen olisi vuoteen 1986 mennessä eri tukitoimenpiteillä tuettu noin 800 myymälää ja 150 myymäläautoa. Täydessä laajuudessaan rahoitustuesta aiheutuvien menojen arvioidaan kohovan noin 8,5 miljoonaan markkaan vuodessa. Rahoitustuen avulla turvattaisiin ja parannettaisiin edelleen 200 000—250 000 kuluttajan kauppapalvelujen saavutettavuutta sekä vaikutettaisiin välittömästi noin 2 500 työpaikan säilymiseen. Työpaikoista runsas puolet on nais-työpaikkoja.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Lain soveltamisala määritellään 1 §:ssä. Rahoitustukea ehdotetaan myönnettäväksi korkotukena ja investointiavustuksena ku-

ten voimassa olevan lain aikana sekä lisäksi toimintatukena ja tavarankuljetustukena. Pykälää on samalla kielellisesti selkeytetty.

2 §. Koska investoinnit, joihin avustusta myönnetään, toteutetaan useimmiten vasta noin

vuoden kuluttua annetusta päätöksestä, on tar-koituksenmukaisempaa ja hallinnollisesti jous-tavampaa muuttaa valtion tulo- ja menoarvios-sa varattavaa määrärahaa siten, että maksatuk-seen varattavan määrärahan sijaan määrätään investointiavustustuen enimmäismäärä. Voimas-sa olevan lain mukaan käytetään jo samaa menettelyä hyväksyttävien korkotukiluottojen osalta.

3 §. Rahoitustuen käyttötarkoitus määritel-lään lain 3 §:ssä. Kauppapalvelujen saavutet-tavuuden turvaamiseksi ehdotetaan rahoitus-tuen piiriin otettaviksi myymäläautojen perus-korjaus, kiinteiden myymälöiden toimintatuki sekä tavarankuljetustuki tavaroiden kotiinkul-jettamiseksi. Koska myymäläautoista 330 eli noin 55 prosenttia on yli kuusi vuotta vanho-ja, odotetaan myymäläautojen peruskorjauksen tukemisella voitavan hidastaa niiden lukumää-rän voimakasta vähentymistä. Käsite "elintar-vike- ja sekatavaramyymälä" ehdotetaan kor-vattavaksi "päivittäistavarmyymälä"-käsitteel-lä, joka vastaa nykyistä käytäntöä.

Nykyisen lain mukaiset tukitoimet kauppapalvelujen saavutettavuuden turvaamiseksi ovat osoittautuneet riittämättömiksi, kun kyseessä on ollut yhteiskunnan ja kaupan rakennemuutoksesta johtunut kaupan toimintaedellytysten voimakas heikkeneminen. Niiden parantamiseksi ehdotetaan otettavaksi käyttöön uutena tuki-muotona kiinteän myymälän toimintatuki.

Nykyisten tukimuotojen ja toimintatuen vai-kutusten täydentämiseksi ehdotetaan elinkei-nonharjoittajalle myönnettäväksi tavarankulje-tustukea tavaroiden kotiinkuljettamiseksi.

4 §. Ehdotettu tarkennus johtuu voimassa olevan lain rahoitustukikäsitteen laajentami-sesta.

5 §. Nykyisen lain mukaan korkotukiluot-to, jonka osalta korkotulot korvataan, voi olla enintään 60 prosenttia käyttöomaisuusinvest-toinnin hyväksyttävästä kustannusarviosta. Kor-kotukiluoton enimmäismäärä ehdotetaan koro-tettavaksi 60 prosentista 70 prosenttiin. Uudis-tuksella pyritään helpottamaan myymälän tai myymäläauton investointeja pienentämällä hankkeen korkorasitusta.

12 §. Maininta valtion tulo- ja menoarvios-ta ehdotetaan siirrettäväksi 2 §:ään ja inves-tointiavustuksia koskevan lisäyksen johdosta jä-tettäväksi pois 1 momentista.

Myymäläautoja tai -veneitä koskevien inves-tointiavustusten prosenttirajoja ehdotetaan nos-tettaviksi 10 prosentista 20 prosenttiin ja 20 prosentista 30 prosenttiin. Korotettu avustus edellyttää erityisiä syitä, kuten liiketoiminnan harjoittaminen saaristokunnissa tai erittäin har-vaan asutuilla alueilla, joilla kauppapalvelujen saanti on vaikeaa. Muutoksella pyritään myös hidastamaan nykyisten myymäläautojen vähen-tymistä, joka on ollut keskimäärin noin 7 pro-senttia vuodessa.

12 a §. Toimintatukea ehdotetaan myönnet-täväksi valtion tulo- ja menoarvion rajoissa. Tuen myöntäisi elinkeinonharjoittajalle kauppaja teollisuusministeriö. Tarkempia määräyksiä toimintatuen määrästä sekä niistä edellytyksistä ja ehdoista, joilla toimintatukea myönnettäisiin, annettaisiin asetuksella.

Toimintatukea myönnettäisiin silloin, kun

— myymälä on välttämätön toiminta-alueen asukkaille kauppapalvelujen turvaajana;

— myymälä on tavaravalikoimiltaan ja -laji-telmiltaan riittävän suuri turvaamaan pääosan alueen asukkaiden päivittäistavaroiden saan-nista;

— tie-etäisyys lähimpään päivittäistavara-myymälään on yli kahdeksan kilometriä, josta kauppa- ja teollisuusministeriö voisi erityisen painavista syistä myöntää poikkeuksia; ja

— myymälän liikevaihto on kauppa- ja teol-lisuusministeriön vuosittain vahvistamien rajo-jen puitteissa.

Toimintatuen määrä olisi enintään 15 000 markkaa myymälää kohti vuodessa. Toiminta-tuen määrään vaikuttavina tekijöinä otettaisiin huomioon muun muassa myymälän merkitys kauppapalvelujen saavutettavuuden kannalta, myymälän toiminta-alueella olevien kuluttajien määrä, toiminnan kannattavuus sekä työllistävä vaikutus.

12 b §. Tavarankuljetustuen suuruus mää-räytyisi valtion tulo- ja menoarviossa varatta-van määrärahan rajoissa. Korvaus suoritettaisiin tavarankuljetusreitin pituuden ja toimitus-maksun mukaan.

Tavarankuljetusten tukeminen edellyttäisi, että

— tuki ei heikennä kylän viimeisen myymälän toimintaedellytyksiä;

— myymälälle, jolle myönnetään tavarankuljetustukea, asetetaan pääsääntöisesti samat edellytykset kuin myymälälle, jolle myönnetään toimintatukea;

— tukea voitaisiin maksaa myymälälle tavarankuljetusten suorittamiseksi talouksiin, jotka sijaitsevat vähintään viiden kilometrin etäisyydellä lähimmästä myymälästä, mistä kauppa- ja teollisuusministeriö voisi myöntää poikkeuksia;

— hakija on elinkeinonharjoittaja; ja

— kunnan lausunto liitetään hakemukseen.

Tavarankuljetustuen ehdoista ja edellytyksistä on tarkoitus antaa tarkemmat säännökset asetuksella.

13 §. Pykälään ehdotetaan lisättäviksi maininnat toimintatuesta ja tavarankuljetuksesta sekä täsmennettäväksi rahoitustuen valvontaan liittyviä sanontoja.

14 §. Muutokset johtuvat nykyisen lain rahoitustukikäsitteen laajentamisesta.

2. Voimaantulo

Lain muutos on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 1982 alusta, ja se olisi voimassa vuoden 1989 loppuun. Laissa tarkoitettu investointi olisi aloitettava viimeistään vuonna 1990.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

haja-asutusalueiden vähittäiskaupan rahoitustuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan haja-asutusalueiden vähittäiskaupan rahoitustuesta 31 päivänä joulukuuta 1974 annetun lain (1086/74) 1—3 §, 4 §:n 1 momentin 2 kohta, 5 §, 12 §:n edellä oleva väliotsikko, 12 §:n 1 ja 2 momentti, 13 §:n 1 ja 4 momentti ja 14 §,

näistä 3 §, 4 §:n 1 momentin 2 kohta, 12 §:n 1 ja 2 momentti ja 13 §:n 4 momentti sellaisina kuin ne ovat 16 päivänä helmikuuta 1979 annetussa laissa (184/79), sekä

lisätään lakiin uusi 12 a ja 12 b § sekä näiden kumpaisenkin edelle uusi väliotsikko seuraavasti:

Yleiset säännökset

1 §

Haja-asutusalueiden vähittäiskaupan palvelujen saavutettavuuden turvaamiseksi ja parantamiseksi sekä sen palvelutason kehittämiseksi voidaan myöntää rahoitustukea siten kuin tässä laissa säädetään.

Rahoitustukea myönnetään korkotukena, investointiavustuksena, toimintatukena ja tavarankuljetustukena.

Tämän lain mukaista luottoa, johon korkotukea sovelletaan, nimitetään kaupan korkotukiluotoksi.

2 §

Valtion tulo- ja menoarviossa vahvistetaan vuosittain hyväksyttävien kaupan korkotukiluottojen ja investointiavustusten enimmäismäärä.

3 §

Korkotukea ja investointiavustusta voidaan myöntää:

1) päivittäistavaramyymälää varten tarpeellisen käyttöomaisuuden hankkimiseksi,

2) päivittäistavaramyymälän uudisrakennus, korjaus- ja muutostöiden suorittamiseksi, tai

3) myymäläauton tai -veneen hankkimiseksi sekä niiden peruskorjaukseen ja myyntitilojen uusimiseksi.

Toimintatukea voidaan myöntää elinkeinonharjoittajalle päivittäistavaramyymälän toiminnan ylläpitämistä varten kaupan palvelujen saavutettavuuden huomattavan alenemisen estämiseksi.

Tavarankuljetustukea voidaan myöntää elinkeinonharjoittajalle kaupan palvelujen saavutettavuuden turvaamiseksi niille myymälän toimialueen asukkaille, joilla muuten olisi vaikeuksia saavuttaa palveluja.

4 §

Rahoitustuen myöntämisen edellytyksenä on,

2) että kiinteällä myymälällä, myymäläautolla tai -veneellä, jota varten korkotukea tai investointiavustusta haetaan, arvioidaan olevan toimintaedellytyksiä vähintään viideksi vuodeksi, ja

Kaupan korkotukiluotto

5 §

Korkotukea voidaan myöntää luotolle, joka on enintään 70 prosenttia 3 §:ssä tarkoitetun käyttöomaisuusinvestoinnin hyväksyttävän kustannusarvion kokonaismäärästä.

Investointiavustus

12 §

Kauppa- ja teollisuusministeriö voi myöntää investointiavustusta enintään 30 prosenttia 3 §:ssä tarkoitetun käyttöomaisuusinvestoinnin hyväksyttävän kustannusarvion kokonaismäärästä. Kuitenkin erityisistä syistä investointiavustus voi olla enintään 50 prosenttia, jollei samaan hankkeeseen myönnetä korkotukea.

Myymäläauton tai -veneen hankintaan sekä näiden peruskorjausta tai myyntitilan uusimista varten myönnettävä investointiavustus voi olla enintään 20 prosenttia hyväksyttävän kustannusarvion kokonaismäärästä. Erityisistä syistä investointiavustus voi kuitenkin olla enintään 30 prosenttia.

Toimintatuki

12 a §

Toimintatukea voidaan myöntää valtion varoista tulo- ja menoarvion rajoissa. Toimintatuen myöntää kauppa- ja teollisuusministeriö.

Asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä toimintatuen määrästä sekä niistä edellytyksistä ja ehdoista, joilla toimintatukea myönnetään.

Tavarankuljetustuki

12 b §

Tavarankuljetustukea voidaan myöntää valtion varoista tulo- ja menoarvion rajoissa. Tuen myöntää kauppa- ja teollisuusministeriö.

Asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä niistä edellytyksistä ja ehdoista, joilla tavarankuljetustukea myönnetään.

Erinäiset säännökset

13 §

Kauppa- ja teollisuusministeriö valvoo kaupan korkotukiluottoja ja rahoitustukea.

Rahoitustuen saaja on velvollinen antamaan kauppa- ja teollisuusministeriölle sekä luottolaitokselle valvontaa varten tarpeelliset tiedot. Luottolaitos ja rahoitustuen saaja ovat velvolliset antamaan ministeriölle tietoja, joita tarvitaan luottoehtojen noudattamisen valvontaa varten, kaupan korkotukiluotolla tai investointiavustuksella suoritettujen investointien vaikutusten toteamiseksi sekä toimintatuen ja tavarankuljetustuen valvontaa varten. Näiden seikkojen selvittämiseksi ministeriö voi suorittaa rahoitustuen saajan toiminnan tarkastuksia.

14 §

Milloin kaupan korkotukiluotolla tai investointiavustuksella hankittu käyttöomaisuus kokonaan tai osaksi luovutetaan taikka milloin yritys tai sen olennainen osa luovutetaan toiselle, voi kauppa- ja teollisuusministeriö hakeuksesta hyväksyä kaupan korkotukiluoton tai investointiavustuksen siirtämisen kokonaan tai osaksi luovutuksen saajalle.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1982.

Haja-asutusalueiden vähittäiskaupan rahoituksesta annettua lakia, sellaisena kuin se on muutettuna tällä lailla, sovelletaan rahoitustukihakemuksiin, joista kauppa- ja teollisuusminis-

teriö tekee päätöksen vuosina 1982—1989. Kaupan korkotukiluotolla tai investointiavustuksella toteutettava investointi on aloitettava viimeistään vuonna 1990.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1981

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

MAUNO KOIVISTO

Ministeri Pirkko Työläjärvi

Laki

haja-asutusalueiden vähittäiskaupan rahoitustuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan haja-asutusalueiden vähittäiskaupan rahoitustuesta 31 päivänä joulukuuta 1974 annetun lain (1086/74) 1—3 §, 4 §:n 1 momentin 2 kohta, 5 §, 12 §:n edellä oleva väliotsikko, 12 §:n 1 ja 2 momentti, 13 §:n 1 ja 4 momentti ja 14 §, näistä 3 §, 4 §:n 1 momentin 2 kohta, 12 §:n 1 ja 2 momentti ja 13 §:n 4 momentti sellaisina kuin ne ovat 16 päivänä helmikuuta 1979 annetussa laissa (184/79), sekä *lisätään* lakiin uusi 12 a ja 12 b § sekä näiden kumpaisenkin edelle uusi väliotsikko seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Yleiset säännökset

1 §

Haja-asutusalueiden vähittäiskaupan palvelujen saavutettavuuden turvaamiseksi ja parantamiseksi sekä sen palvelutason kehittämiseksi voidaan myöntää rahoitustukea *vähittäiskaupan käyttöomaisuusinvestointeja varten korkotukena ja investointiavustuksena* siten kuin tässä laissa säädetään.

Tämän lain mukaista luottoa, johon korkotukea sovelletaan, nimitetään kaupan korkotukiluotoksi, *sekä avustusta kaupan investointiavustukseksi.*

2 §

Valtion tulo- ja menoarviossa vahvistetaan vuosittain hyväksyttävien kaupan korkotukiluottojen enimmäismäärä.

3 §

Rahoitustukea voidaan myöntää

1) elintarvike- tai sekatavaramyymälää varten tarpeellisen käyttöomaisuuden hankkimiseksi,

2) elintarvike- tai sekatavaramyymälän uudisrakennus-, korjaus- ja muutostöiden suorittamiseksi, tai

3) myymäläauton tai -veneen hankkimiseksi sekä niiden myyntitilojen uusimiseksi.

1 §

Haja-asutusalueiden vähittäiskaupan palvelujen saavutettavuuden turvaamiseksi ja parantamiseksi sekä sen palvelutason kehittämiseksi voidaan myöntää rahoitustukea siten kuin tässä laissa säädetään.

Rahoitustukea myönnetään korkotukena, investointiavustuksena, toimintatukena ja tavarankuljetustukena.

Tämän lain mukaista luottoa, johon korkotukea sovelletaan, nimitetään kaupan korkotukiluotoksi.

2 §

Valtion tulo- ja menoarviossa vahvistetaan vuosittain hyväksyttävien kaupan korkotukiluottojen *ja investointiavustusten* enimmäismäärä.

3 §

Korkotukea ja investointiavustusta voidaan myöntää:

1) *päivittäistavaramyymälää* varten tarpeellisen käyttöomaisuuden hankkimiseksi,

2) *päivittäistavaramyymälän* uudisrakennus-, korjaus- ja muutostöiden suorittamiseksi, tai

3) myymäläauton tai -veneen hankkimiseksi sekä niiden *peruskorjaukseen* ja myyntitilojen uusimiseksi.

Toimintatukea voidaan myöntää elinkeinonharjoittajalle *päivittäistavaramyymälän* toiminnan ylläpitämistä varten kaupan palvelujen saavutettavuuden huomattavan alenemisen estämiseksi.

Tavarankuljetustukea voidaan myöntää elinkeinonharjoittajalle kaupan palvelujen saavutet-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tavuuden turvaamiseksi niille myymälän toimialueen asukkaille, joilla muuten olisi vaikeuksia saavuttaa palveluja.

4 §

Rahoitustuen myöntämisen edellytyksenä on,

2) että kiinteällä myymälällä, myymäläautolla tai -veneellä, jota varten rahoitustukea haetaan, arvioidaan olevan toimintaedellytyksiä vähintään viideksi vuodeksi, ja

2) että kiinteällä myymälällä, myymäläautolla tai -veneellä, jota varten *korkotukea tai investointiavustusta* haetaan, arvioidaan olevan toimintaedellytyksiä vähintään viideksi vuodeksi, ja

Kaupan korkotukiluotto

5 §

Kaupan korkotukiluotto voi olla enintään 60 prosenttia 3 §:ssä tarkoitetun käyttöomaisuusinvestoinnin hyväksyttävän kustannusarvion kokonaismäärästä.

Kaupan investointiavustus

12 §

Valtion tulo- ja menoarvion rajoissa kauppa- ja teollisuusministeriö voi myöntää investointiavustusta enintään 30 prosenttia 3 §:ssä tarkoitetun käyttöomaisuusinvestoinnin hyväksyttävän kustannusarvion kokonaismäärästä. Kuitenkin erityisistä syistä *kaupan* investointiavustus voi olla enintään 50 prosenttia, mikäli samaan hankkeeseen ei myönnetä *kaupan* korkotukea.

Myymäläauton tai -veneen hankintaan tai näiden myyntitilan uusimista varten myönnettävä *kaupan* investointiavustus on enintään 10 prosenttia hyväksyttävän kustannusarvion kokonaismäärästä. Erityisistä syistä *kaupan* investointiavustus voi kuitenkin olla enintään 20 prosenttia.

5 §

Korkotukea voidaan myöntää luotolle, joka on enintään 70 prosenttia 3 §:ssä tarkoitetun käyttöomaisuusinvestoinnin hyväksyttävän kustannusarvion kokonaismäärästä.

Investointiavustus

12 §

Kauppa- ja teollisuusministeriö voi myöntää investointiavustusta enintään 30 prosenttia 3 §:ssä tarkoitetun käyttöomaisuusinvestoinnin hyväksyttävän kustannusarvion kokonaismäärästä. Kuitenkin erityisistä syistä investointiavustus voi olla enintään 50 prosenttia, jollei samaan hankkeeseen myönnetä korkotukea.

Myymäläauton tai -veneen hankintaan *sekä* näiden peruskorjausta tai myyntitilan uusimista varten myönnettävä investointiavustus voi olla enintään 20 prosenttia hyväksyttävän kustannusarvion kokonaismäärästä. Erityisistä syistä investointiavustus voi kuitenkin olla enintään 30 prosenttia.

Toimintatuki

12 a §

Toimintatukea voidaan myöntää valtion varoista tulo- ja menoarvion rajoissa. Toimintatuen myöntää kauppa- ja teollisuusministeriö.

Asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä toimintatuen määrästä sekä niistä edellytyksistä ja ehdoista, joilla toimintatukea myönnetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tavarankuljetustuki

12 b §

Tavarankuljetustukea voidaan myöntää valtion varoista tulo- ja menoarvion rajoissa. Tuen myöntää kauppa- ja teollisuusministeriö.

Asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä niistä edellytyksistä ja ehdoista, joilla tavarankuljetustukea myönnetään.

Erinäiset säännökset

13 §

Kauppa- ja teollisuusministeriö valvoo kaupan korkotukiluottoja sekä investointiavustuksia.

Luoton saaja on velvollinen antamaan luottolaitokselle valvontaa varten tarpeelliset tiedot. Luottolaitos ja rahoitustuen saaja ovat velvolliset antamaan kauppa- ja teollisuusministeriölle tietoja, joita tarvitaan luottoehtojen noudattamisen valvontaa varten sekä rahoitustuen avulla suoritettujen investointien vaikutusten toteamiseksi. Näiden seikkojen selvittämiseksi kauppa- ja teollisuusministeriö voi suorittaa luoton saajan toiminnan tarkastuksia.

14 §

Milloin rahoitustuella hankittu käyttöomaisuus kokonaan tai osaksi luovutetaan taikka milloin yritys tai sen olennainen osa luovutetaan toiselle, voi kauppa- ja teollisuusministeriö hakemuksesta hyväksyä rahoitustuen siirtämisen kokonaan tai osaksi luovutuksen saajalle.

13 §

Kauppa- ja teollisuusministeriö valvoo kaupan korkotukiluottoja ja rahoitustukea.

Rahoitustuen saaja on velvollinen antamaan kauppa- ja teollisuusministeriölle sekä luottolaitokselle valvontaa varten tarpeelliset tiedot. Luottolaitos ja rahoitustuen saaja ovat velvolliset antamaan ministeriölle tietoja, joita tarvitaan luottoehtojen noudattamisen valvontaa varten, kaupan korkotukiluotolla tai investointiavustuksella suoritettujen investointien vaikutusten toteamiseksi sekä toimintatuen ja tavarankuljetustuen valvontaa varten. Näiden seikkojen selvittämiseksi ministeriö voi suorittaa rahoitustuen saajan toiminnan tarkastuksia.

14 §

Milloin kaupan korkotukiluotolla tai investointiavustuksella hankittu käyttöomaisuus kokonaan tai osaksi luovutetaan taikka milloin yritys tai sen olennainen osa luovutetaan toiselle, voi kauppa- ja teollisuusministeriö hakemuksesta hyväksyä kaupan korkotukiluoton tai investointiavustuksen siirtämisen kokonaan tai osaksi luovutuksen saajalle.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1982.

Haja-asutusalueiden vähittäiskaupan rahoitustuesta annettua lakia, sellaisena kuin se on muutettuna tällä lailla, sovelletaan rahoitustukihakemuksiin, joista kauppa- ja teollisuusministeriö tekee päätöksen vuosina 1982—1989. Kaupan korkotukiluotolla tai investointiavustuksella toteutettava investointi on aloitettava viimeistään vuonna 1990.